

مجموعه ابد الضرب

ماسوا شایسته سندن دلی تطهیرہ چالش
بر تو حکمت و عرفان الیہ توریہ آتش

علوم و معارفدن بحث ایدر. و هر ماه عربی ابتدا سیله اون بشنده نشر اونور مجوعه در.

عدد ۲۶ - جلد ۳ [۱۵ محرم سنه ۱۳۰۰] [نموده سی ۳ غروش]

امثال عرب

—

« مثل » قول ایله مذم و تداول ایله شایع و مشهر اولان کلامسه
اطلاق اولنور که شبه معناسندن مأخوذ در . کویا متفوهی اولان گیمسه
موردنی مضربه مثل و نظیر ایده رک ایراد ایدر .

ایراد مثل بین العرب خطابت و کتابتده پک زیاده متداول و مستعمل
ایدی . زیرا مثل بروقه و یا امرک مثل و مانندنی تضمن ایلدیکی جهتله
مثلاً و یا مخاطبی حادثه نك سلفده دخی امثالی کذران ایتش اولدیغنه حکم
ایتدیرمکه متسلی ایلر .

مثلك بر قوم عندنده حکماً و حکمة نه در جلد زده مؤثر اولدیغنه آیات
قرآنیه و احادث نبویه دن بعضیلرینک امثال وادیسنده نازل و صادر اولملری
دخی دلیل جلی در .

بر ادیب ترکی امثالی تعریفده « ضروب امثال که حکمة العوامدر
لسانندن صادر اولدیغنی بر ملتك ماهیت افکارینه دلالت ایدر . » دیمشدر .
امثال عرب ایسه لسانک عزوبتی و باخصوص آیات و احادیشن معانی حکیمه
افشاسنه صلاحیتی حیثیتله محض حکمت اطلاقنه شایاندر .

فرقان جلیله اولان امثالک بعضیلریدر:

{الآن حصص الحق}

بوآنده حق ظاهر اولدی مألنده در. بوآیت کریمه مغدور اولان
کیسهک حق احقاق اولندقدنه تلاوت اولنور.

{اليس الصبح بقریب}

لوط علیه السلام قبل باریدن قومنه وقوع بوله حق عذاب وهلاکی
استبحال ایله همان ظهورینی طلب ایلندکلرنده من طرف الله جواب واقع
اولشددر. «صبح یقین دکلی؟ عذاب موعودم علی الصبح آنلری
اهلاک ایده جکدر.» مألنده در. بوآیت کریمه دخی امر الهی البسه ظهور
ایدر یرنده اوقونور.

{قل کل يعمل علی شاکلة}

مفسر لر بوآیتی «ای بنی سوئله که هر کس هدی و ضلالتده حانه،
یاخود جوهر روخنه و مزاج بدننه تابع احوالنه مشاکل اولان طریقت
اوزره عمل ایدر.» دیه تفسیر ایتشلددر، که «کل میسر لما خلق له» حدیثی
دخی بومعنی اوزره در. آیت جلیله «مبحوئه میل جبلی فی بیان مقامنده
قرائت اولنور.

{ما علی الرسول الا البلاغ}

مفسد جیلی «رسول ونی اوزرینه واجب اولان امر الهی فی
تبلیغدر.» دیمکدر. نوآیت سفارت و او قبیلدن اولان بر خدمت و وساطته
مأمور اولانلر کندیلرینه تودیع اولنان افاداتی صداقتله تبلیغ ایتلیدر یعنی
ایلچی به زوال یوقدر تقدیرنده تلاوت اولنور.

{ لا يكلف الله نفساً الا وسعها }

الله تعالى هیچ بر کسی سیه طاقت کثیره میبجی شیئی تکلیف ائله
دیمکدر . بودخی مشقتی اموردن یعنی عهد سندن کانه میبجک ایشلردن
استعفا مقامنده قرانت اولنور .

{ كل يوم هو في شأن }

حق تعالی قضا و قدری اقتضاسنجیه هر وقتده انواع اشخاص
احداث واحوال نادیده و حوادث ناشنیده ابداع ایدر؛ جمله تصرف بد
قدرتنده در. پدضاوی سبب نزولنی پیانده « طائفه یهودك جمع ايرتسی کونی
الله تعالی برایش ایشلر زعلربنی ردأ نازل اولمشدر » دیمشدر . بوآیت کریمه
امور غریبه ظهورنده قدرت حصدن هر شیئك منتظر اولدیغنی بیان
تقدیرنده اوقنور .

{ كل من عليها فان } و { كل نفس ذائقة الموت }

نظم اولك مفهومى بر یوزنده اولان كافه ذی روح و مرکبات فنا
پذیر اولور؛ ونص نابینك معناسی هر نفس موتی طادیجیدر دیمکدر . اشبو
آیتلر تعزیه مقامنده تلاوت اولنور .

§

حکماً امثالی حاوی اولان احادیث

{ يد الله على الجماعه }

الله تعالی نك حفظی جماعت اوزرینه در؛ دیمکدر . اشبو حدیث
رأینده مستبد و حکمنده متفرد اولانلره قارشى اراد اولنور .

{ المجالس بالامانات }

مأل حدیث، مجالس حاضر بولسانلرک اقوال و افعالی عدم انشا
ایله کوزل اولور دیمکدر . ناقل مجالس اولمامغی تنبیهاً ذکر اولنور .

{ کل میسر لماخلق له }

هر برمخوق نه ایچون مخلوق اولدیسده ماخلق له کندیسنه آماده در
یعنی هر شخص کرک حسن و کرک قبح بطبعه ماخلق لهنی قابلدور . اشبو
حدیث بر امره قابلیتی اولیان شخصی اول امری تکلیف بی فائده اولدیغنی
بیان موقعنده ذکر ایدیلیر .

{ اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه }

خبری کوزل یوزلی اولانلردن طلب ایدک مقامنده در . چونکه
حسن صورت حسن سیرته دلیلدر .

{ ایاک وما یقتدر منه }

نتیجه سنده کندندن اعتذار اولنور افعال و اخباردن مجانبیت و حذر
ایله دیمکدر . که عاقبت اندیشلکی توصیه معرضنده ایراد اولنور .

{ الندم توبه }

کناهدن یعنی افعال سقیمه دن ندامت، توبه و رجوعدر مألنده در .

{ انما الاعمال بالخواصم }

مأل، اعمال صاحبک حالی نه ایله ختام و نهایت بولورسه اعتبار
اکادر، دیمکدر . بو حدیث فاسقک ظاهر حالنه بافیلوب علی الاطلاق
علمنده برشی سولیماسنی و عاقبت حالته انتظار ایداسنی تنبیهاً ذکر اولنور .

امثال عرب

« ان البلاء موكل بالمنطق »

امثال میدانیده محرر اولدیغی اوزره بونی ابتدا خلیفه بالحق حضرت ابو بکر تکلم ایاشدر .

معنای، آفت و بلا نطق و کلامه مفوضدر . یعنی کوتوسوز صاحبی بلایه اوغرادر دیمکدر . سوزی سبیلله قضایه اوغرایانلر حقمنده ضرب اولنور . لسانزده « کشینک چکدیک دینک بلاسیدر . » مثلی حکمنده در .
« انف في السماء واست في الماء »

بورن هواده و قیج صوده دیمکدر . اسباب کبردن برنسنهیه مالک دکل ایکن تکبر ایدن اشخاص حقمنده ضرب اولنور .
« ان الدليل الذي ليس له عضد »

ذلیل و عاجز، بازوسی یعنی کونهجک کیسه سی اولمیاندر دیمکدر که ظهیر و معینی اولمیانلره تأسف مقامنده ایراد ایدیلیر .
« ای لرجل مهذب ؟ »

قصورسز کیسه وارمیدر؟ دیمکدر که احباب و یارانسندن شکایت ایدنلره تسلیت مقامنده ضرب اولنور .

« ان لم یکن وفاق قراق »

خلاف مشرب حرکت ایدن کیسه دن افتراق لازمدر مألوسه در که حقوقه حلال تطرق ایله وفاق شقاقه مبدل اولدقه ضرب ایدیلیر .
« انک لاتبجی من الشوق العنب ! »

سن دیکندن اوزوم دوشیره مزسک دیمکدر که ارباب بخل و ضنندن خیر مأمول ایدنه حصول یأس مقرردر یولنده قوللانیلیر .

« ازا کنت مناطحاً فنا طح بذات القرون »

طقوشیچی اولدیغک وقتده بونوزلی ایله طقوش دیمکدر که، مرد
ایسهک اقرانکله مقابله ایله، یوقسه بحزه یه طوقمه؛ آکا مردلک دینغز!
مقامنده ضرب اولنور.

« ایاک ان تضرب لسانک علی عنقک »

طویل اللسان اولوب بلاتفکر هر یرده ملایم وناملایم کلامدن
لسانکی حفظ ایله معناسندهر. زباندراز و کوزه کیمسه ره طعناً ضرب اولنور.

« الناس اخوان و شتی فی الشیم » [مصرع آزاده در.]

فی آدم خلقتده مساویدر؛ لکن طبایع جهتیه انواعی واردر. بو
مثلاً معناسی لسانغده « انسانک صوبی بر، خویی بیکدر. » منلیله ادا
اولنور.

« بلغ السیل الزبی »

سل صوبی تپهده اولان چیغوره واصل اولدی دیمکدر که بر
داهیه نهایتنه بالغ اولدقدده ضرب اولنور.

« اجمع کلبک یتبعک »

کوپککی آج قویکه سکا تابع اولد، دیمکدر. لایق اولمایانلره حوصله-
سندن زیاده یوز ویرلماکه تنبیه مقامنده ذکر اولنور.

« الرباح مع السماح »

جو مردلک برکت ایراث ایدر. یاخود غلبه یه بادیدر، دیمکدر.

« رباح لم تلده امک »

بعض قرداش واردر که آنی آناک طوغور مامشدر. بو مثلدن

محبت و مودت سبيله احباب قرداشدن ايليريدر معنای مستفاد در. لسانزده
 « محب صادق يکدر کثيفك اقرباسندن. » مصراع مشهوری بود معنایه در.
 « رب ماوم لا ذنب له »

چوق ملوم و مذموم واردر که نفس الامرده بی گناهدر ديمکدر.
 بوکلام بی جرم اولان کيسديه افك و افترا سبيله لوم و تشکير اولنسد قدده
 ايراد اولنور. « رب عين اتم من لسان »

چوق کوز واردر که ضميرده اولان معنایي ادا و افاده ده لساندن
 اتم و افصحدر ديمکدر.

« زوج من عود خير من قعود »

خانه ده تک او طور مقدر ايسه آغا جندن اولسه دخی چفت ايله او.
 طور مق خير ليدر. ديمکدر.

« سباك من بلغك »

سكا تبليغ ايدن سب ايلدی. يعنی سكا غیاباً شتم ايليانی خبر ویرن
 شامک حکمنده در. بو مثل شخص منافق حقه ده ايراد اولنور.

« اطلب تغفر »

مرا می طلب ايله که ظفرياب اوله سک ديمکدر.

« ظاهر العتاب خير من باطن الحقد »

قباحت ايدنلره اظهار عتاب درونده اخفای حقد و غضبیدن خير.
 ليدر ديمکدر.

« عند النطاح يغلب المكبش الاجم »

عند المصادمه بونوزسر قوج مغلوب اولور ديمکدر. بو مثل
 ثروت و منزلت اصحابيله مجزه تک منافقه و مختاصمه سنده ضرب اولنور.

« لقد اسمعت لونا دیت حیا » (ع)

اگرچه حی اولوب سوز آکلامق شانندن اولان کیسه یه ندا ایتسه دیک دیگله در ایدک دیمکدر . بومثل نصیحت اولنوبده قبول و تفهم ایتمیان کیسه حقنده ضرب اولنور .

مثل مذکور بر یتک مصراع اولی اولوب « ولكن لاحیة لمن ننادی » مصراع ثانیه دیر که معنای لکن ندا ایتدیک شخص حیوة معنویه ایله متصف دکلدر یعنی احقدر دیمکدر .

« کل کاب باباه نباح » (ع)

هر کوک کندی قیوسنده اورر دیمکدر . بومفهوم لسانم زده « هر خروس کندی چوپلوکنده اوتر » مثیله تعیر اولنور .

« کثرة العتاب توجب البغضاء »

عتاب و تکدیده کثرت بغض و عداوتی ایجاب ایدر دیمکدر . خلقی تکدیر و توبیحی شعار ایدینانلر حقنده ضرب اولنور .

« ليس الخبر كالمعاينة »

آخردن ایشیدیلان کوریلان کبی دکلدر؛ زیرا خبرک کذب و صحتیه احتمالی وارد دیمکدر . قول مجرد ایله عمل ایتیوب تفتیش اولنمغه تنبیه برنده ایراد اولنور . بومثلی علیه الصلاه افندمزک اکثریا ایراد بیوردقلری مرویدر .

ترجمه ده « ایشتمک کورمک کبی دکلدر . » و فارسیده « شنیدن کی بود مانند دیدن » ایله تعیر اولنور .

« لكل ساقطة لاقطة »

هر دوشن شی ایچون برقالدیریجی واردر؛ دیمکدر .

« لكل دهر رجال »

هر زمانك رجالى وارد، ديمكدر كه زمان زمانه قياس اولمز تقديرنده
ايراد اولنور .

« لكل زمانك مسلك و رجال »

هر زمانك مسلك و رجالى وارد ديمكدر كه بوزمانده كى برفعل كچمش
زمانده كى افعاله مقيس اوله مز يعنى اوفعلك صاحبلى بشقه ايدي . تقديرنده
ضرب اولنور . لسانمзде « هر يكيتك بريغورط ييشي وار . » مثلى
بومعنايه قرييدر .

« الناس اتباع للغالب »

خلق كنديلرينه غالب اولانه تابعدرل ديمكدر كه غالبك بالضروره
امرینه امثال ايدنلر حقنده ايراد ايديلير . بونك حكيمى لسانمзде
« كسه مديكك الى اوپده باشكه قوى ! » مثيله ادا اولنور .

« رب ساع لقاء »

اكثرينك سعي اوطورانلر اچوندر، ديمكدر كه « دنيا بويلا كيم
قزانه كيم يده ! » مثلز يرنده ضرب اولنور .

« فيوماً علينا و يوماً لنا و يوماً نساء و يوماً نسر »

بركون عليهنزه اولور، شرايسه بركون لهنزه اولوب خيبرى
اولور . بركونده محزون اولور ايسهك بركونده مسرور قلنيز ديمكدر كه
دنياك عالم كون و فساد اولديغنى بيانده ضرب اولنور .

لسانمзде « بويلا در احوال عالم كاه شادى، كاه غم » مصراعى
بومعنايى ناطقدر .

« ژان ژاق روسو » نك « نوول الوثير » نام اثرندن سعادتلو
 على بك افندى حضرتلرينك ترجمه واهدا پورومش
 اولدقلرى مكتوبلردندر .

اوچنجى مكتوب

« سن پرو » دن « زولى » ده .

صبر سزاق كوسترميكنز مادموازل! ايشته بوصولك تصديقمدر من
 سزى سومكه باشلاديمگ وقت كنده تهيه واحضار ايتكده
 اولديغم كافه آلام و اوجاعى كورمكدن نه قدر بعيد ايشم! بدايت امرده
 مرور زمانله عقل و ادراكك غلبه ايده بيله چكى اميدسز بر عشقك اضطرابنى
 حس ايديور ايدم . مؤخرأ سزى كوجنديرمك المنده كى اضطراب عظيمى
 اوكرندم . شمدى ايسه سزك كندى حزن و كدر كزك حسى ايله اك
 شديد و صريم اولان عذاب آيدين خبردار اولمقدهيم . آه زولى! مرارتله
 كوريورم كه شكايات و اينم حضور و راحتكزى تشويش ايديور . بر سكرت
 ممتنع الاندفاعده ثبات و دوام ايليورسكز؛ اما هر اماره اضطراب و تاثرات
 خفيه كز مترب و مدقق اولان كوكله كشف و اراده ايتلكدهدر . كوزلريكنز
 مهموم و متفكر اوله رق يره ديكيليور . ميل و انحراف ايدن بعض لحاظه كز
 ايسه بكا طوغرى متوجه و ملجى اوليور . بارلاق رنكلر صوليور .
 يناقلريكزى بر غريب صاريلق قابليور . نشه كز كيديور . سزى بر قسوت
 عظيمه باصديريور . يالكنز رو حكزك خلاوة ممتنع الانحلالى استعداد ذهن
 و مزاجكزى بر مدار محافظه ايديور .
 رقت اولسون؛ تحقير اولسون؛ اضطراب و عذابه ترخم اولسون
 حاملدن متأثرسكز كوريورم . حزن و المكزه بادی اولمقدن قورقنده و بو
 خوف و اندیشه ايله تولد ايده بيله چك اميدك حصوله كتوره چكى تلذذ